

GHID PENTRU PROFESIONIȘTI

BĂTAIA PĂRINTEASCĂ ÎNSEAMNĂ VIOLENȚĂ

Copilărie fără violență

Ghidul a fost elaborat în cadrul Campaniei naționale de comunicare „Copilărie fără violență”, desfășurată într-un parteneriat dintre Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, Ministerul Educației și Tineretului, UNICEF Moldova și Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii

La elaborarea acestui ghid au contribuit:
Natalia Dinu, autor
Daniela Popescu, președinte CNPAC
Angelina Zaporojan, UNICEF
Tatiana Catană, jurist, consultant UNICEF

Chișinău 2006

UNICEF/Fotografii: Cristina Puțuntică, Victoria Țăranu, Tatiana Ețco,
Sanda Leu, Oleg Roibu, Nicolae Racoviță
Machetare: „Publicitatea Noastră” S.R.L.

MESAJ PENTRU PROFESIONIȘTI

Acest ghid este adresat tuturor specialiștilor care interacționează, în virtutea meseriei, cu copiii: medicilor, profesorilor, educatorilor, asistenților sociali, polițiștilor, judecătorilor, funcționarilor din administrația locală și centrală etc. Fiecare dintre Dumneavoastră aveți un rol foarte important în depistarea cazurilor de maltratare a copiilor și în organizarea unei intervenții eficiente pentru reabilitarea lor. De asemenea, puteți fi principalii promotori ai unei copilării fără violență, în care educația copilului se face doar prin discipline pozitive.

Scopul ghidului este de a vă informa despre efectele negative ale bătăii, considerată, greșit, o formă de disciplinare a copilului. Studiile în domeniu ne arată, însă, că efectele bătăii „părintești” sunt cele ale violenței în general. Bătaia influențează negativ dezvoltarea copilului, îi afectează personalitatea, identitatea și demnitatea. Un copil bătut sistematic în familie va deveni, în rare cazuri, o persoană pozitivă, optimistă, care își va realiza potențialul său.

În Republica Moldova există multă violență nu numai în stradă, în școli, dar și în familie. Mai mult de jumătate din părinți strigă la propriul copil, fiecare al doilea părinte îl amenință cu bătaia și alte pedepse fizice, iar fiecare al treilea părinte își bate copilul cu palma, cureaua, vârguța sau cu orice alt obiect căzut sub mână. (1)

Materialul apare în cadrul Campaniei „Copilărie fără violență”, realizată de Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, Ministerul Educației și Tineretului, în comun cu Reprezentanța UNICEF în Moldova și Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii.

(1) Studiul național „Îngrijirea și dezvoltarea timpurie a copiilor în Moldova”, realizat de Guvernul Republicii Moldova,

Bătaia este abuz fizic

UNICEF/ Tatiana ETCO

Bătaia părintească nu este o formă de disciplinare a copilului. Bătaia este o formă de violență împotriva copilului.

Dacă un adult lovește un alt adult, tratăm gestul ca pe un abuz, ca pe o agresiune. Dacă un părinte lovește în copilul său, se consideră, de cele mai multe ori, că are loc un proces „educativ”. În ambele cazuri, însă, avem aceeași acțiune - de a lovi - care provoacă același rezultat: durere sau traumă fizică și suferință psihică intensă.

De ce există, totuși, această diferență de interpretare între o lovitură aplicată de un adult altui adult și o lovitură dată de un adult unui copil? De ce în cazul agresiunii copilului opinia publică este indulgentă și nu condamnă părintele abuziv? Deoarece în societatea noastră bătaia copilului este mult prea ușor acceptată, fiind considerată, greșit, o metodă de disciplinare a copilului.

Un copil care este bătut acasă este un copil abuzat, indiferent de faptul dacă părintele declară că a încercat să corecteze un comportament negativ al copilului sau că însuși copilul a provocat bătaia. „Nu m-a ascultat”, „nu s-a purtat frumos”, „n-a făcut ce trebuia” – sunt motive care nu pot îndreptăți un abuz. Disciplinarea copilului nu poate avea loc prin mijloace ce presupun suferință fizică și psihică.

Dicționar:

Violența presupune utilizarea puterii de orice natură pentru a leza integritatea fizică, psihică sau morală a unei persoane sau colectivități. Violența poate lua forma unor acțiuni fizice (loviri cu diferite obiecte, cu pumnul, piciorul) sau a unor expresii verbale.

Abuzul copilului reprezintă orice formă de maltratare fizică și/sau psihică, abuz sexual, neglijare, tratare neglijentă sau exploatare în scopuri comerciale sau orice alt tip de exploatare care poate cauza daune efective sau potențiale pentru sănătatea, supraviețuirea, dezvoltarea sau demnitatea copilului în contextul unei relații de responsabilitate, încredere sau autoritate. (Organizația Mondială a Sănătății, 2002)

Este de datoria profesioniștilor să cunoască fenomenul violenței și să le explice părinților consecințele acesteia asupra dezvoltării copilului.

Violența în cifre

61,2% din părinți strigă la propriii copii
52,4% îi amenință cu bătaia sau alte pedepse fizice
39,6% își bat copiii

86,2% din părinți spun că prin bătaie îl fac pe copil să-i asculte și să-i respecte
13,4% își bat copiii pentru că au fost și ei, la rândul lor, palmuiți de părinții lor
11,9% din părinți spun că își bat copiii pentru că îi iubesc și le vor binele

(Rezultatele Studiului „Îngrijirea și Dezvoltarea Timpurie a Copilului”, realizat în 2004, în cadrul căruia au fost chestionate 1.184 de familii cu copii de până la 7 ani și 1.503 de copii cu vârsta de până la 7 ani)

Un copil bătut de părinți este un copil abuzat

2

3

Copiii trebuie protejați de violență

De ce părinții își bat copiii?

1 Părinții plătesc tribut tradiției.

Printr-o serie de zicale și proverbe, tradiția îndreptățește bătaia. „Unde dă mama, crește”, „Bătaia este ruptă din rai”, „Sfântul Nicolae din cui”, „O mamă de bătaie” ș.a. – iată câteva mostre de gândire populară favorabile abuzului fizic al copilului.

2 Lipsa cunoștințelor despre efectele negative ale bătăii asupra dezvoltării copilului.

Bătaia lasă urme adânci în psihicul copilului, îi influențează comportamentul și personalitatea. Aceste consecințe nu sunt cunoscute de mulți părinți.

3 Copilul este considerat proprietatea părinților.

Copilul nu este văzut ca o personalitate cu drepturi depline. Din acest motiv, unii părinți cred că au libertatea de a-și agresa copilul. Părinții-abuzatori accentuează acest „drept” al lor: „Eu i-am dat zile, eu i le iau”, „Eu l-am făcut, eu îl omor”. Aceste afirmații trebuie luate ca o amenințare pentru viața copilului și tratate ca atare.

4 Adultul este incapabil să-și controleze propriul comportament.

Programul încărcat la serviciu, avalanșa treburilor casnice, lipsurile materiale, grija zilei de mâine etc. produc o tensiune nervoasă, pe care unii părinți o descarcă asupra copiilor. Controlul furiei în raport cu copiii nu este o sarcină ușoară, dar este, totuși, o abilitate care poate fi dobândită.

5 Legislația Republicii Moldova nu pedepsește bătaia copilului.

În Republica Moldova există acte normative care interzic aplicarea violenței (Codul cu privire la Contravențiile Administrative, Codul Penal). Acestea, însă, nu conțin reglementări directe prin care ar fi interzisă bătaia copilului. Asemenea reglementări speciale există în mai multe țări, cum ar fi Suedia, Marea Britanie, Polonia, România, Ucraina.

Consecințele bătăii

Consecințele bătăii sunt cele ale violenței în general. Bătaia traumează copilul fizic și psihic.

De obicei, bătaia nu vine niciodată singură. Ea este însoțită de alte comportamente agresive: intimidare, amenințare, abuz verbal, respingere, izolare etc. Toate aceste comportamente amplifică suferința copilului. Specialiștii consideră că suferința copilului agresat psihologic (emoțional) este mai mare decât suferința în urma unei agresiuni fizice.

UNICEF / Cristina PUȚUNICĂ

Consecințele fizice ale bății

Agresarea fizică a unui copil în familie poate avea consecințe medicale ușoare sau grave. În Republica Moldova au fost înregistrate și cazuri în care bătaia a provocat decesul copilului. În iunie 2006, opinia publică a fost zguduită de moartea unui copil omorât în bătaie de către mamă pentru că a furat din casă 100 de lei.

Efectele nevăzute ale bății părintești (consecințe psihologice)

Prin bătaie se urmărește disciplinarea copilului, pedepsirea comportamentului lui negativ. Părintele-abuzator încearcă să controleze copilul prin frică și înspăimântare. Uneori, de frica adultului, copilul renunță la comportamentul pentru care a fost pedepsit. Se pare că bătaia și-a atins scopul. Greșit! Bătaia, de fapt, i-a afectat puternic personalitatea.

UNICEF / Oleg ROIBU

După ce a fost bătut, copilul se simte:

- înjosit
- umilit
- neajutorat
- neîndreptățit
- neiubit de părinți
- fără sprijin
- nedorit

Consecințele pe termen lung ale bății

Consecințele pe termen lung ale bății sunt mai multe și derivă una din alta. În unele cazuri, bătaia frecventă, aplicată cu cruzime, dă naștere la tulburări psihopatologice.

Un copil abuzat ...

- Adună în suflet multă frustrare, neputință, umilință;
- Trăiește sentimente de frică puternică, de pierdere a controlului;
- Imaginea de sine este deteriorată, respectiv, stima de sine este lezată;
- Este agresiv și are reacții inadecvate la stimuli neutri;
- Se simte lipsit de siguranță;
- Are un nivel ridicat de anxietate;
- Este depresiv;
- Poate avea impulsuri de autodistrugere (tentative de suicid);
- Devine inadaptabil;
- Îi scad competențele (are performanță școlară scăzută);
- Are puține vise frumoase legate de viitor;
- Are așteptări mici de la ziua de mâine.

Copilul abuzat în relația cu alte persoane...

- Nu are încredere în oamenii din jurul său;
- Întâmpină dificultăți în stabilirea relațiilor cu alte persoane;

- Are tendința de a-i agresa pe alții;
- Nu cooperează;
- Tinde să se izoleze.

❖ Când ajunge adolescent, un copil abuzat poate ...

- Să consume droguri sau alcool;
- Să fie delincvent;
- Să se prostitueze;
- Să aibă o sarcină nedorită.

❖ Când ajunge adult, un copil abuzat poate...

- Să devină agresorul copiilor săi;
- Să provoace violență conjugală.

Desigur, nu fiecare copil care a fost bătut în familie dezvoltă pe termen lung tulburări de comportament. Totuși, studiile la nivel mondial arată că persoanele care au fost bătute în copilărie dezvoltă diverse tulburări comportamentale într-o proporție mult mai mare decât cei care nu au fost abuzați în copilărie.

Unde se termină disciplinarea și începe abuzul?

Există o serie de caracteristici care fac deosebirea dintre disciplinare și abuz. Disciplinarea are drept rezultat conștientizarea de către copil a greșelii sale; copilul este ajutat să devină responsabil de acțiunile sale. Acțiunile de disciplinare nu trezesc în copil spaimă, suferință, ură sau sentimentul că nu este iubit.

Nr.	DISCIPLINAREA	ABUZUL
1.	Măsurile luate de adult decurg logic din comportamentul „indisciplinat” al copilului.	Măsurile sunt lipsite de logică. Nu există o legătură logică între fapta copilului și pedeapsa aplicată de părinte.
2.	Copilul nu este „judecat”, ca și cum ar fi într-un proces de judecată.	Copilul și comportamentul lui sunt judecate și etichetate: „Ești un prost, un idiot, etc.”.
3.	Pedeapsa se referă doar la o singură situație, cea în care copilul a greșit.	Părintele se referă la greșelile din trecut ale copilului și la alte greșeli (cumularea greșelilor).
4.	Acțiunile de disciplinare dezvoltă motivația intrinsecă a copilului. Acesta face un lucru „așa cum trebuie” din propria inițiativă, din autodisciplină, dar nu impus de controlul din afară.	Acțiunile abuzive dezvoltă motivația extrinsecă a copilului. Acesta ajunge să fie preocupat de faptul cum să scape de pedeapsă.
5.	Copilul nu este umilit și supus.	Copilul este umilit de adult și obligat cu forța să se supună.
6.	Copilului i se dă o anumită libertate în alegerea pedepsei. Limitele acestei libertăți sunt cunoscute de copil.	Nu-i oferă copilului o alternativă și nici nu-l determină pe copil să gândească asupra greșelii sale.
7.	Copilul învață să-și asume responsabilitatea pentru faptele sale.	Adultul dirijează reacțiile și comportamentul copilului.
8.	Are la bază conceptele de respect și egalitate între copil și adult.	Se bazează pe relația inferior/superior, dominanță și control al adultului asupra copilului.
9.	Dezvoltă capacitatea copilului de a rezolva probleme.	Dezvoltă în copil sentimentul că doar adulții pot rezolva problemele copiilor.

Cum poate fi identificat un copil bătut în familie?

Identificarea unui copil bătut de părinți se poate face în baza:

- semnelor bătăii
- relatărilor (depozițiilor) unor martori oculari
- mărturiilor unor persoane care au auzit despre abuz
- mărturiilor copilului-victimă
- apelului telefonic, scrisorii (semnate sau anonime)

Semnele vizibile ale bătăii sunt:

- vânătăi, echimoze
- zgârieturi, excoriații
- oase fracturate (mână, picior, coaste)
- urme de lovituri (cu palma, piciorul, cureaua sau cu alte obiecte)
- urme de arsuri (cu țigara, fierul de călcat)

Un copil bătut în familie...

- Se sperie de gesturi bruște (ale profesorului, de exemplu);
- Tresare des (la ridicarea vocii, la mișcări îndreptate spre el);
- Are privire speriată;
- Se gârbovește atunci când se așteaptă la un pericol;
- Are gesturi de apărare în cazuri neutre, interpretate de copil ca atac fizic la propria persoană.

Potrivit Studiului național „Îngrijirea și dezvoltarea timpurie a copiilor în Moldova”, în familiile complete, mama este cea care, mai des, abuzează fizic copilul – în 45,9 %. Tații își bat copiii doar în 27,8% din cazuri. Totuși, specialiștii în abuzul copilului atrag atenția că bătaia tatălui are consecințe mai grave. Copiii sunt dependenți de adulții care îi abuzează, de aceea ei au nevoie de sprijinul profesioniștilor.

UNICEF / Oleg ROIBU

De ce trebuie să intervenim atunci când copilul este bătut în familie?

- Nu poți lăsa un copil copleșit de suferință fără a interveni în favoarea lui;
- Abuzul copilului în familie este o problemă a comunității;
- Copilul care este bătut în familie se află într-un permanent pericol. Un nou acces de furie necontrolată din partea părinților îi poate pune viața în primejdie;
- Lipsa de implicare a societății în stoparea violenței asupra unui copil este a doua nedreptate care se comite în raport cu acesta, după actul de violență propriu-zis;
- Bătaia dăunează grav dezvoltării armonioase a copilului;
- Legislația obligă anumite categorii de specialiști să intervină.

Violența asupra oricărui copil ne vizează direct.

Potrivit psihologilor, un copil bătut va bate la rândul său, pentru că există un mecanism psihic prin care abuzul din copilărie determină copilul să devină un viitor abuzator.

Abuzul copilului în familie este o problemă a comunității. Chiar dacă părinții i-au dat viață copilului, acest lucru nu le dă dreptul de a-l face să sufere. Raportul părinte-copil trebuie privit astfel: copilul se află în grija părintelui și are drepturile sale, depline, ca și adultul.

CINE trebuie să semnaleze cazurile de abuz fizic asupra copilului în familie?

Este important ca orice caz de abuz al copilului în familie să fie semnalat instituțiilor/persoanelor responsabile de protecția copilului. Primii și principalii raportori ai cazurilor de abuz împotriva copilului sunt **profesioniștii**, și anume:

- **Profesorii;**
- **Medicii de familie, medicii specializați, surorile medicale de patronaj;**
- **Educatorii;**
- **Polițiștii;**
- **Asistenții sociali;**
- **Funcționarii din administrația publică;**
- **Membrii comunității, inclusiv copiii.**

Aceste categorii de specialiști fac parte din sistemul de referire a cazurilor de maltratare.

Alte categorii de raportori:

Copiii-victimă. Copiii sunt dependenți emoțional de părinții lor și nutresc pentru ei sentimente de loialitate și de iubire. De aceea, semnalarea abuzului fizic de către copiii-victimă este foarte rar întâlnită. Cu toate acestea, trebuie încurajată și această metodă de identificare a actelor de violență parentală.

Comunitatea. Aceasta nu este suficient de pregătită pentru a se autosesiza atunci când află despre un copil bătut în familie.

Intervenția comunității este, însă, una necesară în stoparea și prevenirea violenței împotriva copilului.

Slujitorii Bisericii. În Republica Moldova, Biserica se bucură de multă încredere în rândul populației. Preoții sunt îndrumători spirituali pentru multe familii. Acest fapt îi poate ajuta să se implice, ca importanți actori sociali, în protecția copilului. Slujitorii Bisericii pot folosi instrumente specifice (ex.: predica, îndrumarea personală).

Dacă s-ar cunoaște mai multe despre efectele bătăii asupra dezvoltării copilului, opinia publică ar trata bătaia ca pe o formă a violenței.

UNICEF / Tatiana ETCO

Ce înseamnă un sistem de referire?

Înseamnă, de fapt, o colaborare eficientă a mai multor instituții/specialiști în soluționarea unui caz de maltratare a copilului. Sistemul de referire este format din mai multe structuri de stat și neguvernamentale, care îndeplinesc anumite părți din procedura de intervenție pe cazul respectiv.

Fiecare instituție/specialist este ca o roțiță într-un mecanism: ea își îndeplinește rolul său, efectuând o acțiune concretă, dar această acțiune nu va avea eficiența maximă dacă roțița nu va funcționa în „cooperare” cu alte roțițe.

Atunci când un specialist (medic, profesor, asistent social etc.) identifică un copil maltratat, acesta este obligat să-și îndeplinească partea sa de procedură, implicând – ulterior sau în același timp, în funcție de caz – și alte instituții care vor continua intervenția.

Fiecare specialist trebuie să știe exact ce are de făcut atunci când identifică un copil bătut în familie. Adică, să-și cunoască locul în sistemul de referire.

Pași de intervenție

Dacă ați identificat un copil supus violenței, anunțați imediat toți partenerii Dvs. de intervenție, pentru a lua parte la soluționarea respectivului caz. Atunci când nu raportați un abuz, deveniți complice cu părintele-abuzator.

❖ Dacă activați într-o localitate rurală, veți informa:

- Primarul;
- Secretarul primăriei, responsabil și de protecția copilului;
- Asistentul social de la Primărie;
- Polițistul de sector;
- Un ONG care activează în domeniul protecției drepturilor copilului.

❖ În cazuri grave, raportați:

- Comisariatul raional de poliție;
- Procurorul de sector/raional;
- Specialistului principal pentru protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției raionale învățământ, tineret și sport;
- Serviciului de Urgență;
- Medicului de familie;
- Unei organizații neguvernamentale care activează în domeniul protecției drepturilor copilului.

❖ Dacă activați în Chișinău, raportați cazul către:

- Comisariatul de poliție de sector
- Procurorul de sector

Raportați abuzul, altfel deveniți complice cu abuzatorul

16

- Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului/ de sector
- Serviciul de Urgență sau medicul de familie
- Centrul de asistență psiho-socială a copilului și familiei „Amicul”/Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii
- Organizațiile neguvernamentale care activează în domeniul protecției drepturilor copilului

FORMELE SESIZĂRII:

- Declarație/sesizare verbală sau scrisă, adresată Comisariatului de poliție/Procuraturii de sector/raională
- Sesizare anonimă.

Dacă ați făcut o sesizare deschisă, solicitați de la Comisariatul de poliție/Procuratură copia sesizării, cu data și numărul înregistrării.

Atunci când copilul bătut are nevoie de asistență medicală, primul Dvs. telefon va fi la Serviciul de Urgență, apoi – la Poliție.

În cazul în care copilul are semne fizice ale maltratării, este necesară intervenția organelor de drept. Reprezentanții acestor structuri vor colecta probele necesare și vor efectua expertiza medico-legală. Este foarte important ca semnalarea cazului către poliție să aibă loc într-un timp cât mai scurt de la momentul abuzului, deoarece probele pot fi acumulate în primele 2-3 zile din momentul maltratării copilului, cât timp sunt „proaspete”.

În unele cazuri, sistemul de referire poate fi mult mai complex, incluzând servicii de asistență socială, psihologică și medicală,

17

În cazuri grave, sesizați organele de drept

servicii juridice și servicii care acordă copilului suport material. Deseori, un copil maltrat fizic are nevoie de hrană, încălțăminte și îmbrăcăminte. Sistemul de referire asigură copilului victimizat accesul la serviciile specializate, care-i vor satisface nevoile de bază.

Dacă ați fost informat despre un copil care este bătut în familie, iar intervenția nu este obligațiunea Dvs. de serviciu, direcționați cazul altei structuri, de stat sau neguvernamentală, specializată în domeniu.

Nu uitați! Rezultatul intervenției este pozitiv doar atunci când aceasta însumează eforturile mai multor instituții/specialiști, când este o intervenție în echipă.

Echipa multidisciplinară (EM) reprezintă un grup de profesioniști din mai multe domenii, care fac parte din rețeaua de servicii adresate copiilor și familiilor în situație de risc și/sau dificultate. EM colaborează la soluționarea cazurilor de maltratare a copilului.

Fiecare membru al EM este, în același timp, reprezentantul unei structuri de stat sau nonguvernamentale. Prin urmare, activitatea echipei multidisciplinare presupune intervenția la nivel inter-instituțional (reprezentanții instituțiilor de stat, autoritățile publice locale, autoritățile tutelare, organele de ordine publică și drept, ONG).

Atunci când identificați un copil bătut în familie, amintiți-vă că faceți parte din sistemul de referire a cazurilor de abuz asupra copilului. Luați imediat legătura cu instituția-partener care poate prelua cazul sau oferi servicii de care are nevoie copilul abuzat.

Oferiți copilului serviciile de care are nevoie

18

Scopul intervenției

Care sunt scopurile intervenției în cazul copilului abuzat?

- De a pune capăt maltratării;
- De a repara răul produs (reabilitare) pe plan biologic, psihologic, social;
- De a preveni repetarea situațiilor de maltratare;
- De a facilita transformarea mediului familial abuziv într-unul propice/adecvat creșterii și dezvoltării armonioase a copilului.

Intervenția în cazul copilului abuzat este actul unei echipe multidisciplinare, pentru că...

- Copiii maltratați necesită o asistență complexă care poate fi asigurată prin cooperare și acțiuni coordonate între structurile/serviciile responsabile de protecția copiilor;
- Astfel, poate fi evitată asumarea de către o singură persoană a mai multor responsabilități.

UNICEF / Tatiana EȚCO

19

Copilul maltrat are nevoie de asistență complexă

Cum vor acționa specialiștii într-un caz concret?

Medicul de familie poate identifica un copil bătut în familie în timpul controlului medical, la Centrul medicilor de familie, sau, în cazul copilului mic, la domiciliul acestuia. Dacă descoperă pe corpul copilului leziuni ce pot fi cauzate de bătaie, medicul de familie:

- Va acorda copilului asistența medicală necesară;
- Va face o înscrisoare în carnetul de sănătate despre starea fizică a micului pacient și acuzele lui, în cazul copilului cu o vârstă mai mare. Medicul va nota în detalii leziunile depistate și data zilei în care a avut loc consultul;
- Va semnaliza cazul:
 - Polițistului de sector sau Comisariatului de poliție;
 - Specialistului în protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției raionale/municipale învățământ, tineret și sport; în cazul municipiului Chișinău – specialistului de la Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului.

Sunt frecvente cazurile în care părinții copilului sau însuși copilul bătut nu dezvăluie modul în care a căpătat leziunile, invocând o „cădere”. Leziunile produse la cădere sunt, de obicei, pe anumite porțiuni ale corpului (genunchi, cot, frunte, bărbie, tibie). Dacă acestea sunt prezente în locuri în care e greu să-ți imaginezi că s-ar putea lovi, în cădere, un copil, puteți suspecta un caz de abuz și veți semnaliza cazul altor actori din sistemul de referire.

Atenție!

În identificarea abuzului fizic asupra copilului se va ține cont de:

- Localizarea răni;
- Vârsta copilului;
- Explicația felului în care s-a produs rana;
- Prezența sistematică a urmelor de violență pe corpul copilului.

Profesorul sau educatorul interacționează zilnic cu copiii, ceea ce îi permite să identifice, prin observare directă, urmele bătăii la copii. În unele cazuri, ei pot primi semnale de la copii sau de la părinții acestora. Sunt rare, însă, cazurile în care copiii abuzați recunosc că au fost bătuți în familie.

Ce vor face învățătorul, dirigintele, educatorul sau profesorul atunci când vor identifica un copil bătut în familie?

- Vor anunța Serviciul de Urgență/medicul din instituția de învățământ/medicul de familie (după necesitate);
- Vor semnaliza cazul:
 - polițistului de sector sau Comisariatului de poliție din sector/raionul respectiv
 - specialistului în protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției raionale/municipale învățământ, tineret și sport; în cazul municipiului Chișinău – specialistului de la Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului
 - organizației neguvernamentale din localitate, specializată în protecția drepturilor copilului.

Medicul poate descoperi un copil abuzat în timpul controlului

20

21

Profesorul poate observa, primul, urmele bătăii

Asistentul social va reacționa în funcție de responsabilitățile pe care le are în structura din care face parte (primărie, organizație neguvernamentală etc.).

- Se va deplasa la domiciliul copilului, presupus victimă a abuzului;
- Va evalua familia din perspectiva îngrijirii și protecției copilului, a posibilităților de ajutorare a familiei sau a eventualei plasări a copilului în alt mediu de tip familial, sigur pentru creșterea și dezvoltarea copilului;
- Va intervieva copilul abuzat într-un spațiu neutru, prietenos pentru el;
- Va anunța Serviciul de Urgență sau medicul de familie, în caz de necesitate;
- Va semnala/readresa cazul:
 - polițistului de sector sau Comisariatului de poliție;
 - specialistului în protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției raionale/municipale învățământ, tineret și sport; în cazul municipiului Chișinău – specialistului de la Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului
 - primarului sau secretarului primăriei (în localitățile rurale)
 - unui ONG specializat;
- Va stabili tipurile de asistență de care are nevoie copilul și va elabora un plan de intervenție multidisciplinară;
- Va ține sub supraveghere familia și copilul și va monitoriza calitatea intervenției organelor de drept și a altor structuri/servicii din sistemul de referire.

Copilul va fi interviuat într-un spațiu prietenos lui, în care acesta nu se va simți amenințat de presupusul abuzator.

Primarul sau secretarul Primăriei care va primi sesizări despre un copil bătut în familie vor efectua următorii pași:

- Va face o echipă cu polițistul de sector și asistentul social din comunitate, pentru a vizita împreună familia copilului abuzat;
- Va întocmi un proces-verbal;
- Va anunța Serviciul de Urgență sau medicul de familie, în caz de necesitate;
- Va semnala/readresa cazul:
 - specialistului în protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției raionale/municipale învățământ, tineret și sport; în cazul municipiului Chișinău – specialistului de la Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului
 - procurorului
 - unui ONG specializat;
 - Va acorda ajutor material copilului, în caz de necesitate.

Slujitorii Bisericii se află, permanent, în mijlocul enoriașilor și sunt o autoritate pentru ei. Atunci când un slujitor al Bisericii află despre un caz de violență împotriva copilului este bine să facă următorii pași:

- Va semnala cazul:
 - primarului/ secretarului Primăriei
 - specialistului în protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției raionale/municipale învățământ, tineret și sport; în cazul municipiului Chișinău – specialistului de la Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului;
- Va discuta cu familia abuzatoare;
- Va acorda copilului asistență spirituală;

- Va anunța Serviciul de Urgență sau medicul de familie, în caz de necesitate.

Polițistul

- Va înregistra sesizarea și se va deplasa, împreună cu asistentul social din localitate, la domiciliul copilului pentru a verifica semnalul;
- Va intervieva copilul, împreună cu asistentul social. Cel mai bine este, însă, ca polițistul să asiste la interviul realizat de asistentul social;
- Va întocmi un proces-verbal în cazul în care a fost comisă o contravenție sau va face o propunere de inițiere a urmăririi penale;
- Va anunța Serviciul de Urgență sau medicul de familie, în caz de necesitate;
- În cazul unui abuz grav, va solicita efectuarea expertizei medico-legale;
- Va sesiza autoritatea tutelară:
 - specialistul în protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției raionale/municipale învățământ, tineret și sport;
 - în cazul municipiului Chișinău – specialistul de la Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului;
- În cazul unui abuz grav, va asista autoritatea tutelară la luarea forțată/ temporară a copilului din familie și la asigurarea unui plasament temporar sigur pentru acesta;
- Va sesiza Procuratura;
- Va lua la evidență familia respectivă și va efectua vizite periodice la domiciliu, în scop profilactic;
- Va sesiza un ONG specializat.

Autoritatea tutelară se află:

- În localitățile rurale - primarul, secretarul primăriei;
- În centrele raionale - specialistul din cadrul Direcției învățământ, tineret și sport;
- În municipiul Chișinău - specialistul din cadrul Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului.

Specialistul în protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției raionale/municipale învățământ, tineret și sport și al Direcției pentru protecția drepturilor copilului din municipiul Chișinău:

- Se va deplasa la domiciliul copilului, presupus victimă a abuzului, și va evalua familia din perspectiva îngrijirii și protecției copilului și a posibilităților de a sprijini familia pentru a-și asuma responsabilitatea acestei îngrijiri sau eventualitatea plasării copilului în alt mediu de tip familial, sigur pentru creșterea și dezvoltarea copilului;
- Va anunța Serviciul de Urgență sau medicul de familie, în caz de necesitate;
- Va intervieva copilului abuzat;
- Va semnala/readresa cazul:
 - polițistului de sector sau Comisariatului de Poliție
 - primarului și secretarului primăriei (în sate)
 - unui ONG specializat.
- În cazul unui abuz grav, va emite o decizie de luare forțată/ temporară a copilului din familie și va asigura un plasament temporar sigur pentru acesta;
- Va sesiza Procuratura (în cazul luării forțate a copilului din familie, sesizarea va fi făcută în timp de 24 ore);
- Va lua la evidență familia respectivă și va efectua vizite periodice la domiciliu;

Polițistul va intervieva copilul, împreună cu asistentul social

24

25

În cazuri grave, copilul va fi luat din familie

- Va stabili tipurile de asistență de care are nevoie copilul și va elabora un plan de intervenție multidisciplinară;
- Va sesiza un ONG specializat.

Obligația raportării

- Persoanele cu funcție de răspundere, precum și orice cetățean al Republicii Moldova, sunt obligate să informeze autoritățile competente despre orice pericol în care se află un copil (Art.53 alin.6, Codul familiei);
- Persoanele cu funcție de răspundere din cadrul instituțiilor curative, de educație, de plasament, precum și orice cetățean, trebuie să comunice autorităților tutelare despre copilul aflat în dificultate: din cauza decăderii din drepturi a părinților, decesului părinților, incapacității părinților ș.a. Termenul raportării este de 5 zile. (Art.114, Codul familiei);
- Neraportarea organelor competente în termenul prevăzut de lege atrage aplicarea unei amenzi administrative. (Art. 170/4, Codul de contravenție administrativă);
- Refuzul persoanei de a face declarații de martor referitor la o infracțiune în curs sau comisă atrage răspunderea penală;
- Prezentarea unor declarații false atrage răspunderea penală.

Suntem obligați să prevenim orice pericol pentru copil

ANEXĂ

Lista instituțiilor abilitate în protecția drepturilor copiilor

La nivel național:

- Ministerul Educației și Tineretului. Tel.: 23 45 03, 21 03 62
- Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului. Tel.: 73 75 72
- Ministerul Afacerilor Interne. Tel.: 25 52 77, 25 52 90
- Secția minori și protecția drepturilor omului, Procuratura Generală. Tel.: 22 74 55, 22 80 64

La nivel raional:

- Direcțiile de învățământ, tineret și sport din cadrul Consiliului raional
- Direcțiile de asistență socială din cadrul Consiliului raional
- Secțiile pentru minori și moravuri din cadrul comisarariatelor de poliție
- Spitalele raionale
- Procuraturile raionale (procurorii specializați în protecția drepturilor copilului)

La nivel local:

- Primăria (secretarul primăriei, asistentul social)
- Școala
- Centrul medicilor de familie/ punctul medical

Municipiul Chișinău:

- Direcția municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului. Tel.: 24 27 02
- Direcția Generală Educație, Știință, Tineret și Sport. Tel.: 20 16 04
- Direcția Generală Asistență Socială și Protecție a Familiei. Tel.: 22 34 59
- Direcția Sănătății. Tel.: 27 34 54
- Comisariatul General de Poliție, inspectorul superior pentru minori. Tel.: 25 56 15
- Procuratura municipiului Chișinău, procuror specializat în protecția copilului. Tel.: 27 30 57, 27 66 11

**Lista organizațiilor statale și nonguvernamentale prestatoare de servicii în cazuri de abuz,
neglijare, trafic de copii**

Instituții /Servicii	Consiliere psihologică	Asistență medicală	Asistență juridică	Asistență socială	Resocializare	Adăpost temporar	Reintegrare în familie, comunitate	Reintegrare școlară	Reparații	Informare	Sprrijin familial	Planificare familială
Organizații statale												
1. Centrul de plasament și reabilitare pentru copii de vârstă fragedă „Materna” (Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului) Tel: 73 70 27; 72 50 52 Beneficiari: cuplul mamă-copil, gravide, femei cu risc de abandon	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓		
		✓		✓	✓	✓	✓					
2. Casa Municipală Specializată a Copilului (Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului) Tel: 76 66 88; 76 67 33 Beneficiari: copii până la vârsta de 7 ani, copii în dificultate		✓		✓	✓	✓	✓					
3. Centrul de plasament temporar al minorilor (Ministerul Afacerilor Interne) Tel: 27 16 05; 27 40 18 Beneficiari: copii, copiii străzii de la 3-18 ani	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓			
4. Centrul de reabilitare socială a copiilor „Casa Gavroche” (Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului) Tel: 43 31 40 Beneficiari: copii, copiii străzii, copii în dificultate de la 3-18 ani	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓				
Organizații non-guvernamentale												
5. Centrul național de Prevenire a Abuzului față de Copii, Centrul AMICUL Tel: 75 88 06; 75 67 87 Beneficiari: copiii-victime ale abuzului, neglijării, exploatării sexuale și ale traficului, familiile lor.	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
6. Centrul de resocializare a copiilor „Casa Așchiuță”, Salvați Copiii Moldova Tel: 23 71 02; 23 25 82; 23 78 54 Beneficiari: copii (3-18 ani) lipsiți de îngrijire părintească	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			
		✓		✓		✓						
7. Fundația „Agapedia” Tel: 22 41 18; 46 54 71 Beneficiari: copii în dificultate până la vârsta de 3 ani		✓		✓		✓	✓					
										✓		
8. Centrul de plasament „Concordia” Tel: 23 49 91; 23 55 57 Beneficiari: copii în dificultate de la 3-18 ani		✓		✓	✓	✓	✓	✓				
	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓				
9. Centrul de reabilitare al adolescenților Tel: 59 36 02 Beneficiari: copii ai străzii, copii în dificultate de vârsta 3-18 ani		✓		✓	✓	✓	✓	✓				
10. Casa Mărioarei Tel: 72 58 61 Beneficiari: femei victime ale violenței/abuzului, femei traficate, copiii lor	✓		✓	✓	✓	✓		✓		✓		
11. Terre des Hommes Tel: 23 86 42 Beneficiari: copii /familii în situații de risc, copiii-victime alte traficului	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	
12. Centrul de reabilitare a victimelor traficului, inclusiv copii. Tel: 55 84 41; 55 30 42	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13. La Strada. Linia fierbinte Beneficiari: copii /femeile - victime ale traficului, Copiii victimelor traficului 080077777 (din Moldova) (+37322) 233309 (de peste hotare)				✓			✓		✓		✓	

Campania națională COPILĂRIE FĂRĂ
VIOLENȚĂ are drept scop reducerea și
prevenirea cazurilor de violență împotriva
copilului, în special în familie, prin
promovarea unor comportamente non-
violente de educație a copilului și crearea unei
opinii publice nefavorabile bătăii copilului.

Abuzul copiilor în familie este o problemă în
Republica Moldova. În prevenirea și stoparea
acestui fenomen este necesară, înainte de
toate, implicarea directă a profesioniștilor.
Orice educator, profesor, medic, asistent
social, polițist, judecător poate preveni
cazurile de abuz împotriva copilului,
convingând părinții că bătaia dăunează
copilului, și poate găsi soluții optime pentru
rezolvarea fiecărui act de violență împotriva
copilului. Nu lăsați un copil copleșit de
suferință fără a interveni în favoarea lui.

Consiliul Național pentru
Protecția Drepturilor Copilului

Ministerul Educației
și Tineretului

CNPAC